

Základní role státu je jedna jediná: OCHRANA SVOBOD JEDNOTLIVCE!

- CZ24 News | 3. dubna 2023

Rolí státu není zakazovat ošklivé řeči nebo si vzít luk a šípy a dělat Robina Hooda. Zcela revoluční myšlenka, že základním úkolem státu je chránit přirozené svobody jednotlivce, se objevila v době osvícenství. Stala se základním stavebním kamenem moderních demokracií.

Řecký filozof Platón popsal před více než dvěma tisíciletími svoje představy o právu a spravedlnosti. V knize „Republika“, která je jedním z nejslavnějších textů západní filozofie, říká:

„Různé vlády dělají zákony demokratické, aristokratické nebo diktátorské podle svých zájmů. Tyto zákony připravené podle jejich zájmů představují spravedlnost pro jejich poddané. A tohle mám na mysli, když říkám, že všude panuje stejný princip spravedlnosti, kterým je zájem vlády. Proto je jediným rozumným závěrem, že existuje jeden princip spravedlnosti, kterým je zájem toho silnějšího.“

Svoboda přichází ze Španělska?

O dva tisíce let později se objevuje nový koncept role státu a práv jeho občanů. Jezuitský mnich Juan de Mariana se narodil ve Španělsku a v 16. století napsal knihu „O králi a královských institucích“, která se stala populární v Anglii, ale ve Francii ji nařídili dekretem zabavit a spálit. Co bylo důvodem cenzury? Nový koncept pojetí osobních práv.

Podle Juana de Mariany jsou základní lidská práva přirozená a lidé je nabývají od přírody. Právo na majetek a svoboda slova či shromažďování jsou přirozenými právy každého jedince.

Nikdo je nikomu nepřiděluje.

Každý člověk je automaticky nabývá při narození. Sám o sobě.

Vláda je má chránit.

Soužití svobodných lidí je předchůdcem vlády, a proto je každá vláda ustavena, aby tato přirozená práva chránila, argumentoval Juan de Mariana. Francouzský parlament nařídil jeho knihu spálit, protože se Juan de Mariana odvážil tvrdit, že lid má právo svrhnout tyranskou vládu. Tyranská vláda je podle něj každá, která přirozená lidská práva porušuje.

Právo na život, majetek a svobodu

Juan de Mariana ovlivnil řadu svých následovníků. O dvě stě let později napsal anglický filozof John Locke svoje stěžejní dílo „Dvě pojednání o vládě“, ve kterém koncept přirozených lidských práv dále rozvedl.

Všichni lidé jsou stvořeni jako sobě rovni a jediným cílem vlády je ochrana přirozených lidských práv, mezi které patří právo na život, na majetek a na svobodu. Stejně jako Juan de Mariana tvrdí John Locke, že přirozené lidské právo je nadřazené státní moci. Proto také musel s nálepkou nejnebezpečnějšího muže Anglie uprchnout do Holandska.

Stát je umělý výtvar

Co bylo na takové myšlence radikální, popsal další filozof doby osvícenství Edmund Burke:

„Lidé jsou od přírody obdařeni přirozenými právy, ale nejsou, jak se domníval Aristoteles, zvláštním typem bytostí určených od přírody k životu v organizovaných politických společnostech.”

„V přirozeném stavu neexistovala žádná vláda a každý člověk byl suverénním jedincem s absolutním právem vládnout sám sobě. Pouze on sám mohl přenést toto právo na vládu. Jediná občanská společnost, do níž mohl legitimně vstoupit, byla společnost, která mu umožnila podílet se na vládě za rovných podmínek s každým jiným člověkem.”

Přirozený zákon nad všechny ostatní

William Blackstone žil v 18. století a je dodnes uznávaným autorem komentářů k anglickým zákonům. Na téma přirozených lidských práv uvedl:

„Tento přirozený zákon existuje společně s lidstvem a má vyšší závaznost než jakýkoli jiný zákon. Je závazný na celé zeměkouli, ve všech zemích a ve všech dobách; žádné lidské zákony nemají žádnou platnost, jsou-li s ním v rozporu.”

Koncept přirozených lidských práv byl jedním z argumentů obžaloby při norimberském procesu, který soudil nacistické zločince. To, že si nacisté své jednání posvětili zákony, bylo vedlejší, neboť jednali v rozporu s přirozeným právem.

Samozřejmé pravdy

Americké osadníky inspiroval John Locke při vyhlášení nezávislosti. Důkazem je první věta „Deklarace nezávislosti”, která zní:

„Pokládáme za samozřejmé pravdy, že všichni lidé jsou stvořeni jako sobě rovni, že jsou obdařeni svým Stvořitelem určitými nezcizitelnými právy, že mezi tato práva náleží život, svoboda a sledování osobního štěstí.”

Dnes zapomenuté pravdy

Ochrana přirozených lidských práv, mezi které patří svoboda slova, je základním stavebním kamenem, na kterém stojí moderní svobodná společnost. Na rozdíl od Marxe to ze školních osnov a politických programů demokratických stran vypadlo.

[ZDROJ](#)

Zpracoval: D. Tolar